

SLUTTRAPPORT
FRA
REGJERINGENS EKSPERTUTVALG FOR NORDOMRÅDENE

Juni 2008

Innhold

1	Innledning	3
2	Ekspertutvalgets vurderinger og anbefalinger	4
2.1	Innledning	4
2.2	Forskning og kunnskap i og for nord	4
2.2.1	Sammendrag	4
2.2.2	Kunnskapsområder.....	5
2.2.3	Andre forhold	6
2.3	Miljø.....	6
2.3.1	Sammendrag	6
2.3.2	Helhetlig forvaltning	6
2.4	Internasjonalt samarbeid i nord	7
2.4.1	Sammendrag	7
2.4.2	Barentssamarbeidet	8
2.4.3	Grensepasseringer	9
2.4.4	Kulturelt entreprenørskap	9
2.4.5	Helse	9
2.5	Ressursforvaltning	10
2.5.1	Sammendrag	10
2.5.2	Marin bioprospektering	10
2.5.3	Fiskeri og havbruk.....	11
2.5.4	Petroleum, malm og mineraler.....	12
2.6	De attraktive arbeidsplassene og det gode samfunnet	13
2.6.1	Sammendrag	13
2.6.2	Urfolk	14
2.6.3	Reiseliv	15
2.6.4	Offentlig infrastruktur	15
2.6.5	Fiskeri, havbruk, sjømat	16
2.6.6	Industri, petroleum og mineraler.....	17
2.7	Det er mennesker som gjør det mulig	19
3	Vedlegg	20

1 Innledning

Regjeringen har presentert Nordområdene som ett av Norges viktigste strategiske satsingsområder i årene som kommer. Denne erkjennelsen var det bred politisk enighet om da St.meld. 30 (2004-2005) *Muligheter og utfordringer i nord*¹ ble behandlet i Stortinget, og engasjementet ble videreført og forsterket i den politiske plattformen for regjeringen Stoltenberg II - *Soria Moria-erklæringen*²

Som et konkret tiltak for å gi denne satsinga innhold annonserte regjeringen Stoltenberg II at det skulle utarbeides en helhetlig norsk nordområdepolitikk. *Regjeringens nordområdestrategi*³ ble presentert i Tromsø i desember 2006.

Regjeringens ekspertutvalg for nordområdene ble oppnevnt i januar 2006 for å gå innspill til strategien. Dessuten lå det i utvalgets mandat å gi konkrete anbefalinger til FoU-programmet *Barents 2020*.

Regjeringens ekspertutvalg for nordområdene skiller seg på en del områder fra "vanlige" regjeringsoppnevnte utvalg. Utvalget har fokusert på en tett dialog med Utenriksdepartementet, og har i stor grad spilt en rolle som rådgiver for regjeringen i kraft av den kompetansen og de nettverk som utvalgets medlemmer har brakt med seg inn i arbeidet.

I arbeidet har Ekspertutvalget lagt stor vekt på å fungere som en lyttepost for lokale vurderinger i de tre nordligste fylkene. Utvalgets medlemmer har også presentert prosess og diskusjoner i en rekke fora - alt fra åpne folkemøter til aviskronikker og radiodebatter.

Innen marin bioprospektering har utvalget fått utarbeidet en særskilt rapport. Denne vil inngå som grunnlagsmateriale for utvalget når det i løpet av våren 2008 gir sin anbefaling til regjeringen på dette området.

¹ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/dok/regpubl/stmeld/20042005/Stmeld-nr-30-2004-2005-.html?id=407537>

² http://www.regjeringen.no/nb/dep/smk/dok/rapporter_planer/Rapporter/2005/Soria-Moria-erklaringen.html?id=438515

³ http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/dok/rapporter_planer/Planer/2006/Regjeringens-nordomradestrategi.html?id=448697

2 Ekspertutvalgets vurderinger og anbefalinger

2.1 Innledning

Med utgangspunkt i egen kompetanse, innspill fra eksterne aktører, og i samspill med departementene har Ekspertutvalget særlig fokusert på følgende problemstillinger i sitt arbeid:

- Forskning og kunnskap i og for nord
- Miljø
- Internasjonalt samarbeid i nord
- Ressursforvaltning
- De attraktive arbeidsplassene og det gode samfunnet

Disse områdene griper i stor grad inn i hverandre, og for å få til en ønsket utvikling må man legge til grunn en helhetlig tilnærming. I tillegg er det flere overordnede faktorer som må tillegges stor vekt. Helt sentrale blant disse er urfolksdimensjonen, kjønnsperspektivet og problemstillinger knyttet til miljø - inklusive klimaendringer.

2.2 Forskning og kunnskap i og for nord

2.2.1 Sammendrag

Sentrale områder for norsk kunnskapsutvikling i og for nord er:

- Styrke samhandling mellom kunnskapsinstitusjonene i nord.
- Videreutvikle sterke fagmiljø.
- Styrke samhandling mellom FoU-institusjoner og næringsliv i nord.
- Styrke samhandling mellom aktører i nord og sør.

Anbefalte tiltak:

- Investere i Svalbard som europeisk laboratorium for miljøovervåking [ESFRI]
- Satse på næringsutvikling innen marin bioprospektering.
- Utvikle og investere i et helhetlig overvåkings- og varslingsystem for de nordlige havområder ("Barentshavet på skjerm").
- Motivere forskningsmiljø i nord, nasjonalt og internasjonalt til samarbeid for økt kunnskap innen næringsutvikling, forvaltning av naturressurser i polare strøk, miljø (herunder klimaendringer) og helse.

2.2.2 Kunnskapsområder

Ekspertutvalget ser kunnskap som et helt sentralt verktøy i den videre utviklingen av nordområdene, og har vektlagt betydningen av samspillet mellom forskningsbasert kunnskap, erfaringsbasert kunnskap og kultur.

I arbeidet med å utforme sine anbefalinger har utvalget særlig vektlagt:

- Nordområdenes egenart og kvalitet
- Kvalitet i forskning
- Nordområdenes kunnskapsbehov
- Verdiskaping

Ekspertutvalget har lagt dette perspektivet til grunn bl.a. når vi har løftet fram marin bioprospektering som satsingsområde for langsiktig forskning og industriutvikling.

Tilsvarende må det også bygges kunnskap på andre områder av betydning for verdiskaping. Vi vil her fremheve reiseliv. Det er behov for økt kunnskap innen tema som naturvern, kulturminner, og markeds- og produktutvikling koblet opp mot reiseliv. Dette vil være en nøkkelnæring i nordområdene.

Miljø, herunder klima er et annet viktig kunnskapsområde. Håndtering av fremtidens miljøutfordringer i nordområdene forutsetter en samordnet og oppdatert kunnskap om miljøstatus. Det kreves kompetanse om økosystemenes funksjon og struktur.

Det er behov for verktøy som gjør kunnskap og data lett tilgjengelig for beslutningstagere både med henblikk på langsiktig ressursforvaltning, beredskapsplanlegging og håndtering av akutte krisesituasjoner. Ekspertutvalget har anbefalt å prioritere utvikling av verktøy for overvåking av Barentshavet.

Likeledes kreves det at vi bygger opp kunnskap om hvilke konsekvenser klimaendring kan få for befolkningen i nordområdene, kunnskap om behov for beredskap og muligheter for tilpasning til de endringene som kommer.

I forhold til urfolks helse og levekår i nordområdene foreligger det fortsatt lite vitenskapelig kunnskap. Urbefolkningsgrupper med naturalhusholdning og et tradisjonelt kosthold er også spesielt utsatt for eksponering for tungmetaller og andre miljøgifter.

Det trengs forskning for å gi økt innsikt som kan brukes til å beskytte disse gruppene levekår.

Geografisk nærhet og tradisjoner for handel i nord kan støtte opp under vår konkurransevne i Russland. Videreutvikling av utdannings- og

forskningsmiljøene i nordområdene som har betydelig kompetanse på norsk-russisk samarbeid må gis prioritet.

2.2.3 Andre forhold

I utdannings- og forskningsprosjekt bør man få til tett samarbeid mellom høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner, næringslivet og forvaltning for å bidra til å øke verdiskapingen i regionene.

Det er viktig at den kompetansen som finnes i de norske forsknings- og utdanningsmiljøene tilknyttet nordområdene gjøres tilgjengelig for næringslivet, og det er viktig at den kompetanse som utvikles i næringslivet brukes som grunnlag for samarbeid mellom næringsliv og utdanning/forskning.

Det er et mål er å mobilisere hele forsknings-Norge samtidig som man utvikler kompetanseinfrastrukturen i den nordlige landsdelen. Nasjonale nettverk innen sikkerhetspolitikk, teknologi, energi og miljø må utvikles. Nettverkene må inneholde deltakere fra nord-norske og sør-norske institusjoner. Det må sikres god balanse mellom perspektivene "i og for nord".

Utvalget vil også fremheve betydningen av en bedre samhandling mellom de ulike kunnskapsinstitusjonene i nord.

2.3 Miljø

2.3.1 Sammendrag

Miljøendringer - herunder klimaendringer - har en sterk innvirkning på folk og samfunn, endrer betingelsene for næringsvirksomhet og er en viktig geopolitisk faktor.

Håndtering av fremtidens miljøutfordringer i nord forutsetter:

- Samordnet og oppdatert kunnskap om miljøstatus.
- Kompetanse om økosystemenes funksjon og struktur.
- Kunnskap om konsekvensene av klimaendringene og hvordan vi tilpasser oss.
- Tiltak for å motvirke endringer og beredskap for å håndtere konsekvenser.

2.3.2 Helhetlig forvaltning

Miljøendringene i nordområdene er et resultat av en rekke faktorer av global, regional og lokal karakter.

Håndtering av miljøutfordringene i nordområdene forutsetter en samordnet og oppdatert kunnskap om miljøstatus. Det kreves kompetanse om økosystemenes funksjon og struktur for å forvalte nordområdene til beste for samfunnet i nåtid og fremtid. Likeledes kreves det at vi bygger opp kunnskap om hvilke konsekvenser klimaendring får for befolkningen i nordområdene, og hvordan vi tilpasser oss de endringene som kommer.

All næringsvirksomhet vil i fremtiden være avhengig av en autoritativ og uavhengig dokumentasjon av miljøets tilstand i de områdene man opererer i. Grundig kunnskap om det biologiske mangfoldet, slik det nå arbeides for blant annet gjennom det nasjonale kartleggingsprogrammet MAREANO, vil være en del av grunnlaget for utvikling av en bærekraftig industri basert på bioprospektering.

En oppdatert miljøstatus for nordområdene er et viktig rammeverk for å utvikle en god oljevernberedskap og sikker håndtering av forventet økt skipstransport i nord. I det videre arbeid anbefales å legge til grunn den tilnærming som ligger til grunn for Stortingsmelding 8 (2005 – 2006), *“Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten⁴”*

Norge må aktivt fremme tanken om en helhetlig forvaltningsplan for hele Barentshavet. Forholdet til Russland er viktig, men relasjonene til USA, Canada, Norden og EU må også ivaretas. Prinsippene i forvaltningsplanen bør utvides til å gjelde hele det pan-arktiske området. Arbeidet for dette i regi av Arktisk råd må prioriteres. Den norsk-russiske miljøkommisjonen og den norsk-russiske fiskerikommisjonens arbeid for en samordnet forvaltningsplan for hele Barentshavet, må støttes.

Når det gjelder forvaltningen av politiske vedtak og innsamlet kunnskap kan en styrking av de strukturene som er etablert for å følge opp Stortingsmelding 8 (2005 – 2006), være en naturlig vei å gå. Spesielt må de tematiske kunnskaps-hullene som er avdekket i meldingen, fylles for de havområdene som omfattes av den helhetlige forvaltningsplanen - dvs. Barentshavet og havområdet utenfor Lofoten. Arbeidet med tilsvarende forvaltningsplaner er igangsatt for Norskehavet og Nordsjøen.

Områdevern er et viktig virkemiddel for sikring av det fremtidige miljøet. Arbeidet med verneområder på land og i sjøen bør til enhver tid bygge på oppdatert kunnskap om miljøstatus i nordområdene, og det er av avgjørende betydning at verneformålet er tydelig ved alt områdevern. Områdevern må balanseres mot kunnskapsbasert identifisering av egnete områder for næringsvirksomhet.

2.4 Internasjonalt samarbeid i nord

2.4.1 Sammendrag

I tillegg til tradisjonell sikkerhetspolitikk og direkte oppsyns-, overvåkings- og kontrolloppgaver som Norge må utføre for å beskytte sine langsiktige interesser innen ressursforvaltning, er utbygging av et bredt og omfattende samarbeid med Russland en grunnpilar for å etablere en bærekraftig utvikling i Nordområdene.

Når det gjelder urfolksdimensjonen mener utvalget at det prinsipielt er viktig å ivareta og legge til rette for samarbeidet mellom samene og andre urfolk og samarbeidet mellom urfolk og den øvrige befolkning i et grenseoverskridende perspektiv.

⁴ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/regpubl/stmeld/20052006/Stmeld-nr-8-2005-2006-.html?id=199809>

Anbefalte tiltak:

- Etablere avtaler med Russland innen handel, kompetanse.
- Teknologioverføring og felles standarder for petroleumsvirksomhet og overvåking.
- Få på plass enklere regler og rutiner for grensepasseringer av personer og varer.
- Forsterke kultur- og informasjonstiltakene i nordområdene
- Videreutvikle samarbeid med russiske, svenske og finske kunnskaps- og helseinstitusjoner, særlig med fokus på utveksling av helsearbeidere og forskere/studenter over landegrensene.
- Utrede hvordan folkehelse spørsmål for urfolksgrupper i nordområdene kan ivaretas best mulig. Slikt folkehelsearbeid bør i størst mulig grad forankres i nord blant relevante institusjoner, og bør legge et grenseoverskridende perspektiv til grunn.

2.4.2 Barentssamarbeidet

Barentssamarbeidet spiller en sentral rolle i Norges forhold til Russland. Dette samarbeidet har vært viktig for å etablere en velfungerende grenseregional plattform og har bidratt til å skape stabilitet og samhandling i regionen. Samarbeidet skaper relasjoner mellom ulike aktører på tvers av grensene i Barentsregionen og bidrar også til å styrke sikkerheten i nord.

Samarbeidet må utvikles til å håndtere nye utfordringer i nord, deriblant spørsmål om bærekraftig ressursforvaltning. Samarbeid om å utarbeide koordinerte forvaltningsplaner for felles ressurser og grensekryssende økosystem, bør få høyere prioritet både på lokalt og nasjonalt plan.

Opprettelsen av et internasjonalt Barentssekretariat vil på en ny måte styrke samordningen av det politiske Barentssamarbeidet. Sekretariatet bør bidra til å styrke EUs rolle i regionen, samt til å koordinere arbeidet som skjer innen Barentssamarbeidet, i regi av EU, og som en følge av initiativ i Arktisk Råd.

I forholdet til Russland - særlig i forhold til næringslivssamarbeid - vil Ekspertutvalget særlig peke på følgende:

- Russisk medlemskap i WTO vil være av stor betydning for den videre utviklingen av samhandelen med Russland, og for å få til et mer forutsigbart handelsregelverk i Russland.
- Et russisk medlemskap i WTO bør følges opp med inngåelse av en bred frihandelsavtale mellom EFTA og Russland som også omfatter investeringsbeskyttelse.
- Videreutvikle investeringsavtalen med Russland.
- Operasjonalisere og videreutvikle handlingsplanen for samarbeid med Russland.
- Legge til rette for kompetanse- og teknologioverføring Norge-Russland.
- Framforhandle avtale om felles standarder for petroleumsvirksomheten i Barentshavet (inkl. oljevernberedskap og overvåking)

2.4.3 Grensepasseringer

De eksisterende hindringer og heftelser for effektiv handel og bevegelse på tvers av grensen ved Storskog/Borisoglebsk er en utfordring for norsk - russisk samarbeid i nord. For Norge er det viktig å etablere gunstige forhold for reisende over grensen. Det arbeid som er i gang for å bedre trafikk-, toll- og visumforholdene ved grensen, må ha høy prioritet.

2.4.4 Kulturelt entreprenørskap

I EU spiller etableringer av småskalavirksomhet innenfor kulturnæringen i økende grad en rolle i utviklingen av arbeidsplasser. Det er viktig å fokusere på den økonomiske verdien som ligger i Barentsregionens kulturelle rikdom, og mulighetene som finnes for nyskapende kunst i regionen.

På kultursiden går de regionale Barentsmidlene stort sett til folk-til-folk-prosjekt. Det er viktig at mindre kulturprosjekt får finansiell støtte også i fremtiden. Samtidig er det viktig med en større satsning på kultur- og informasjonstiltak i Barentsregionen. En utvikling av en kreativ industri må også sees i sammenheng med reiseliv.

2.4.5 Helse

Helse og velstand er grunnlaget for en stabil utvikling i nordområdene. Bevaring og videreutvikling av helsetilbud i nord er et særdeles viktig infrastrukturtiltak.

Forurensing og klimaendringene gir nye helseutfordringer. Urbefolkningsgrupper med naturalhusholdning og et tradisjonelt kosthold er, for eksempel, spesielt utsatt for eksponering for tungmetaller og andre miljøgifter. Det trengs forskning for å gi økt kunnskap som kan brukes til å beskytte disse gruppene levekår

Det ulike helsetilbudet som tilbys forskjellige befolkningsgrupper i nordområdene representerer en stor utfordring. Befolkningen på Kola har spesielle utfordringer som vil kreve norske bidrag på kompetansesiden i mange år fremover. Et viktig element er utveksling av kunnskap om oppbygging av en god primærhelsetjeneste og helsestatistikk, som grunnlag for hensiktsmessige helsepolitiske beslutninger. Dette gir også muligheter for spennende næringslivsutvikling. Telemedisin er et godt eksempel her.

I forhold til urfolks helse og levekår i nordområdene foreligger det fortsatt lite vitenskapelig kunnskap. Vitenskapelig kunnskapsproduksjon innen helse og levekår rettet mot urfolk spesielt, bør i framtida i størst mulig grad produseres av urfolk selv i samarbeid med relevante faginstitusjoner i de respektive land. I hele nordområdet er det dessuten behov for en mer språk- og kulturtilpasset helsetjeneste. Det trengs utvikling av epidemiologiske redskap som danner basis for folkehelseiltak og kvalitetssikring av intervensjoner.

2.5 Ressursforvaltning

2.5.1 Sammendrag

Nordområdene er rike på naturressurser. Dette gjelder både vilt, fisk, vannkraft, malm og mineraler, samt olje og gass. Naturressursene har dannet grunnlaget for utviklingen av samfunnet. Det gjelder historisk så vel som i dag, - tradisjonell så vel som fremtidig næringsvirksomhet.

Ekspertutvalget har i sin tilnærming vektlagt bærekraftig forvaltning av naturressursene der verdiskaping er en integrert del, og hensynet til ulike typer aktiviteter, - vannkraft, reindrift, fiske, olje og gass produksjon, miljø etc. sees i sammenheng.

Marin bioprospektering, fiskeri og havbruk, petroleum, malm og mineraler er behandlet særskilt.

2.5.2 Marin bioprospektering

Gjennom en kraftfull og langsiktig satsning vil norske næringstradisjoner knyttet til havet kunne videreutvikles til høyteknologisk virksomhet og gi økt konkurransevne innen en rekke næringer, herunder medisin, mat og føringredienser (akvakultur), miljøvennlige industriprosesser og fornybar energi. Vårt nasjonale fortrinn er knyttet til naturgitte forhold i form av ekstreme livsmiljø, f.eks kuldetilpasning i havområdene rundt Svalbard og varmetilpassede mikroorganismer isolert fra olje-/gassreservoar i Nordsjøen.

Marin bioprospektering er en formålsrettet og systematisk leting etter bestanddeler, bioaktive forbindelser eller gener i marine organismer med sikte på utvikling av produkt som er kommersielt eller samfunnsmessig viktige.

Norge har godt utbygd infrastruktur for innsamling og karakterisering av marint materiale. Med utgangspunkt i en nasjonal marin biobank (Marbank), internasjonalt ledende forskningsmiljø i Tromsø, Trondheim, Oslo og Bergen, unike marine ressurser og en sterk biomarin industri, vil en nasjonal satsing på bioprospektering forsterke Forskningsrådets investeringer i teknologisk utrustning og kompetanseoppbygging innen medisin, biologi og bioteknologi.

Mot dette bakteppet bør vi ha som ambisjon å bli en internasjonalt sterk aktør innen marin bioprospektering - inklusive industrialisering. Dette er en satsing med stort samfunnsmessig og økonomisk potensial, men det er høy risiko og det kreves betydelige investeringer over lengre tid.

For å sikre en god utvikling på dette området foreslår Ekspertutvalget etablering av innovasjonsselskapet *Bioprospektering Norge AS*. Dette er sentralt for å sikre industriell fremdrift, prosjektkoordinering og internasjonal profilering. Et offentlig eid innovasjonsselskap for marin bioprospektering bør ta rollen som internasjonal mulighetsspeider og ta lovende produkter gjennom første fase av industriell utvikling ved hjelp av et nytt såkornsfond.

Eksisterende industrielle aktører trekkes inn i denne utviklingen på et tidlig stadium. Dersom vi lykkes med en samordnet nasjonal satsing på dette området vil Norge bli internasjonalt ledende innen marin bioprospektering.

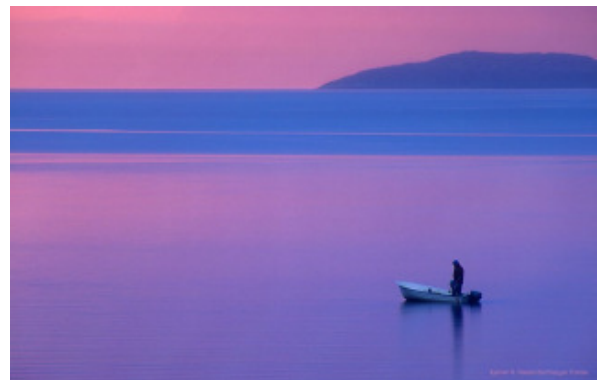
Ekspertutvalget henviser til rapporten som har følgende nøkkelpunkter:

- Det utarbeides en nasjonal strategi for marin bioprospektering.
- Det etableres et offentlig eid innovasjonsselskap, Bioprospektering Norge AS, som skal forvalte kommersielle rettigheter knyttet til forskningsresultater basert på materiale fra *Marbank*.
- *Marbank* videreutvikles til å bli en nasjonal marin biobank lokalisert i Tromsø, med organisering og langsiktig finansiering som sikrer kapasitet og kvalitet knyttet til innsamling og oppbevaring.
- Materialet i *Marbank* gjøres tilgjengelig for alle relevante norske forskningsmiljø.
- Det etableres dedikert(e) forskningsprogram for bioprospektering for å stimulere til utnyttelse av materiale fra *Marbank*.

2.5.3 Fiskeri og havbruk

Fiske i arktiske farvann utgjør om lag 10 % av verdens fiskerier. Innen oppdrett utgjør norsk produksjon av laks og ørret 8 % av verdens samlede produksjon, og omtrent halvparten av den norske oppdrettsnæringens verdiskaping skjer i nord. Havbruksnæringens andel av sjømateksporten har passert 50 %, og forventes i årene fremover å øke sterkt. Eksport av fisk står for 5,2 % av den totale norske eksportverdien. Markedsmulighetene fremover er store. Det er et felles europeisk mål om å øke befolkningens inntak av sjømat. FNs matvareprogram har pekt på at oppdrettsproduksjonen globalt må dobles innen 2030. Det er store forventninger til oppdrett av marine arter, særlig i nord.

Nordøst-Atlanterens viktigste fiskebestander har hele eller deler av sine livsløp i norske havområder. Samtidig er det betydelig kapasitet for utvidet oppdrettsvirksomhet. Et avgjørende element for økt verdiskaping i sjømatnæringen i Nord-Norge er et rent hav med et velfungerende økosystem. Ressursene må forvaltes på en bærekraftig måte.

Forurensning fra eller ulykker i forbindelse med kjernefysisk aktivitet eller utslipp fra olje- og gassvirksomhet vil kunne få dramatiske konsekvenser for norsk fiskeeksport. Her har Norge og Russland felles utfordringer, men uten at miljøutfordringer har den samme politiske oppmerksomhet på russisk side som hos oss. Tilstrekkelig statlig oljevernberedskap og tilstrekkelig slepebåtkapasitet må høyere på agendaen i Norge.

Næringssamarbeidet på fiskeriområdet er tett knyttet opp til den felles norsk-russiske forvaltningen av fiske- og sjøpattedyrbestandene. Norge og Russland foretar årlige kvotetildelinger ut fra havforskernes anbefalinger. De senere år har

det vært en økende grad av uenighet om beskatningsnivået på fellesbestandene, og russiske myndigheter har ofte ønsket en høyere beskatningsgrad enn Norge.

Det samarbeid og nettverk som allerede er på det marine området må videreutvikles også innen de øvrige sjømatnæringene. Dette samarbeidet om forvaltning, kvotefastsetting og kontroll av felles fiskestammer bør utarbeides med Russland, EU og Island.

Utvalget vil spesielt fremheve betydningen av:

- En videreføring av arbeidet med å kontrollere fisket i Barentshavet og å få på plass en effektiv havnekontroll er viktige for å stanse det ulovlige og uregistrerte fisket.
- Fiskeriene må gjennomføres kostnadseffektivt og miljøvennlig. Det krever en gjennomgang av de forskjellige reguleringene. Sentrale lover som Råfiskloven og Deltagerloven bør moderniseres.
- Mer forskning på fellesbestandenes tilstand er nødvendig for å kunne utarbeide et solid vitenskapelig grunnlag for fastsettelse av kvoter.

2.5.4 Petroleum, malm og mineraler

Ekspertutvalget legger til grunn at petroleumsvirksomhet vil bli en motor for fremtidig verdiskaping i nordområdene. Ca. 2/3 av de uoppdagede ressursene på norsk sokkel ligger i nordområdene (Norskehavet og Barentshavet). God kartlegging av ressursene i nord er grunnlaget for fremtidig utvinning av drivverdige felt, som igjen kan være grunnlag for å utvikle en leverandørindustri i Nord-Norge.

Utviklingen i russisk petroleumsindustri vil få stor betydning i nordområdene, også på norsk side. Et konkurransedyktig petroleums- og maritimt miljø i Norge kan få store markedsmuligheter i utbygging og produksjon av russiske olje- og gassforekomster.

Geografisk nærhet og tradisjoner for handel i nord bør kunne støtte opp under vår konkurranseevne i Russland. Sektoren påvirkes av utviklingen i politiske prosesser og hendelser internasjonalt, og norske myndigheter har en viktig rolle å spille sammen med industrien.

Det finnes store malm- og mineralforekomster i nordområdene. Vi ser samtidig en stadig stigende etterspørsel etter ulike mineraler på verdensmarkedet. Dette har medført stigende priser som igjen gjør at stadig flere forekomster i nordområdene blir kommersielt interessante. Det bør derfor, på en bærekraftig måte, legges opp til økt utnyttelse av disse ressursene i regionen.

Ekspertutvalget mener myndighetene fremover bør vurdere følgende forhold:

- Sikre oppbygging og etablering av kunnskapsunderlag, beslutningsverktøy og beredskap, som er en forutsetning for å oppfylle de ambisjoner som ligger i den helhetlig forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten.
- Styrke kunnskap om gjennomføring av oljevernaksjoner i arktiske strøk, herunder olje i is og oljevernberedskap i mørke.
- Utarbeide verdiskapings- og ringvirkningsanalyser som grunnlag for beslutninger om utnyttelse av drivverdige felt

- Øke tempoet i kartleggingen av ressursene og gi klarsignal for utvinning av petroleumsressursene innenfor trygge miljømessige rammer. For at lete- og utvinningsaktiviteter i nordområdene skal kunne skape positive ringvirkninger for næringslivet på land er det viktig at virksomheten holder et jevnt tempo.
- Sikre det politiske grunnlaget for norsk næringslivs deltakelse i utviklingen av russisk petroleumsindustri.
- Sikre forskning og utvikling av teknologiske løsninger for transport av olje og gass over store avstander.
- Sikre at konseptet helhetlig forvaltning også legges til grunn for utnyttelse av ressursene også på land.

2.6 De attraktive arbeidsplassene og det gode samfunnet

2.6.1 Sammendrag

Det gode samfunn i nord forutsetter et attraktivt arbeidsmarked med et mangfold av jobbmuligheter. Regionen må sikres et internasjonalt, konkurransedyktig næringsliv som omfatter både de tradisjonelle næringene, etablert industri og ny virksomhet.

Næringslivet og det offentlige i regionen må kunne tilby arbeidsplasser og karrierer som oppleves som attraktive for både kvinner og menn. Tjenesteytende sektor som er sterkt voksende også i nordområdene, kan spille en viktig rolle.

Paradoksalt nok er det i dag en stor gruppe som faller utenfor arbeidslivet; de som av ulike grunner ikke tilpasser seg et utdanningssystem som er sterkt teoretisk fokusert. For å ivareta denne gruppen og sikre samfunnet kompetanse innen praktiske fag, må disse fagene styrkes i skolen.

For å bøte på den situasjon som er oppstått der en stor gruppe unge faller utenfor arbeidsmarkedet, må det etableres program for formell kvalifisering av arbeidskraft med praktisk innrettet bakgrunn. Dette, sammen med nødvendig arbeidsinnvandring, vil kunne møte en del av de behovene som næringslivet i nord står overfor når det gjelder arbeidskraft og det behovet samfunnet har for å opprettholde bosetning.

Næringslivet og den enkelte har et særskilt ansvar for å skape de gode arbeidsplassene. Det offentlige sin oppgave ligger i første rekke i det å skape de gode rammevilkårene herunder infrastruktur. I denne sammenheng vil ekspertutvalget spesielt fremheve behovet for å sikre mulighet for transport på land, til havs og i luft, bredbånd og kraftforsyning.

Videre fremheves betydningen av den videre utvikling av undervisnings- og forskningsinstitusjoner.

Utvalget vil videre peke på betydningen av at det nasjonale programmet for samisk tradisjonell kunnskap videreutvikles sirkumpolart. Når det gjelder økonomiske aktiviteter i nordområdene er det behov for felles standarder i forhold til urfolk.

2.6.2 Urfolk

Det bor over 40 urfolk i Arktis. De er svært forskjellige med hensyn til sårbarhet og bærekraft i møte med framtidige utfordringer knyttet til økologiske, økonomiske, geopolitiske og andre samfunnsmessige endringer. Derfor må det utvikles kunnskap spesielt vedrørende den kumulative effekt av forurensning, økte industrielle aktiviteter, sjøtransport og ulike typer utfordringer knyttet til klimaendringer for urfolk og andre innbyggere i hele det sirkumpolare området.

Det er viktig å integrere urfolkenes tradisjonelle kunnskaper i kunnskapsutvikling og forvaltning av nordområdene. Urfolkenes tradisjonelle kunnskaper om, innsikt i, og forståelse av tilpasninger til endringer må integreres i planlegging, forvaltning og overvåking av nordområdene. Dette innebærer også å legge til rette for en nordområdeutvikling der urfolkene selv på en proaktiv måte, etter egne ønsker og behov, kan nyttiggjøre seg de muligheter framtidig industriell utnyttelse av naturressurser kan gi. Samtidig må urfolkenes tradisjonelle næringer, kulturer, språk og samfunn sikres og utvikles på en bærekraftig måte. Dette for å sikre at urfolksamfunnene er levedyktige også når ikke-fornybare ressurser tar slutt.

Samtidig må samiske institusjoner som driver med forskning, undervisning, kunnskaps-, nærings-, og kulturutvikling styrkes, og det må utvikles nettverk i et grenseoverskridende nordområdeperspektiv. Eksempel på slike nettverk er Urfolksnettverket innen forskning og utdanning, Samiske institusjoners nordområdenettverk og et samisk forskningsnettverk på Kola (under utviklingen). Det flerfaglige og flerkulturelle forskningsprosjektet EALÁT Network Study, som omfatter forskningsinstitusjoner i 6 ulike land og er et IPY-prosjekt, er viktig for utviklingen av sårbarhetsanalyser og tilpasningsstrategier for urfolk og andre, sett i lys av klimaendringer i nordområdene.

På denne bakgrunn mener utvalget man må:

- Utvikle det igangsatte pilotprosjektet for et nasjonalt program for samisk tradisjonell kunnskap (programansvar Samisk høgskole i Kautokeino) i et grenseoverskridende perspektiv sammen med aktuelle institusjoner i Finland, Sverige og Russland.
- Utvikle felles standarder i forhold til urfolk i forbindelse med økonomiske aktiviteter i nordområdene. Det bør utvikles et grenseoverskridende sirkumpolart prosjekt for dette i regi av Samiske institusjoners nordområdenettverk.
- Iverksette et eget program for å utvikle digital infrastruktur for urfolksspråk i nordområdene, med spesiell vekt på Russland. Dette er nødvendig fordi urfolksspråkene i nordområdene er truet og det er store utfordringer knyttet til å ta i bruk moderne teknologiske hjelpemidler i språkutviklingen.

- Følge opp (i regi av Samiske institusjoners nordområdenettverk) det lokale samiske initiativet i Lujávri/Lovozero i Murmansk fylke, Russland om etablering av et samisk kompetansesenter på Kola i Russland.

2.6.3 Reiseliv

Med utgangspunkt i en unik, ren natur, har reiseliv blitt en nøkkelnæring i Nord-Norge, og sysselsetter i følge konjunkturbarometeret for Nord-Norge mer enn 21.500 personer - flere enn fiskenæringen og landbruket til sammen. Det betyr at om lag hver tiende arbeidstaker er sysselsatt i denne næringen i disse fylkene.

De fleste som besøker Nord-Norge kommer for å oppleve natur og delta i natur- og kulturbaserte opplevelser og aktiviteter. Stadig flere sportsturister kommer til landsdelen, og etter flere års markedsarbeid har også vinteropplevelser begynt å nå ut i markedet, spesielt i Storbritannia og Sør-Europa. Det synes å være et stort kapasitetsoverskudd for de fleste reiselivsproduktene i landsdelen, og det er et stort potensial for å ta ut større markedsandeler enn det som gjøres i dag.

Ekspertutvalget for nordområdene mener de viktigste bidragene til å skaffe flere helårs arbeidsplasser i landsdelen er:

- Utvikle og implementere en tydelig, attraktiv, relevant og differensiert profil for Nord-Norge.
- Koordinere og styrke den internasjonale markedsføringen av landsdelen.
- Utvikle og organisere nye helårsprodukt, spesielt rettet mot det internasjonale markedet.
- Arbeide for å bedre distribusjonen av nordnorske reiselivsprodukter nasjonalt og internasjonalt.
- Arbeide for å få flere direkte flyruter fra Europa til Nord-Norge.
- Utvikle samisk reiseliv med reisemålsfyrtårn på utvalgte steder i nord, basert på samisk kultur og opplevelser.
- Styrke formell kompetanse om reiseliv bl.a. helhetlig ved oppretting av et PhD-program.

2.6.4 Offentlig infrastruktur

For å få en økning i attraktive arbeidsplasser og et godt samfunn må regionen ha økt verdiskaping. Skal økt verdiskaping skje i ulike sektorer i hele Nord-Norge mener Ekspertutvalget at en opprustning av veinettet er svært viktig. E6 som er ryggraden i veinettet i Nord-Norge har en til dels svært dårlig standard. En opprustning av denne stamvegen er spesielt viktig. Dette bør sees sammen med en satsing på den nordlige maritime korridor, styrking av havnene langs kysten samt en tilfredsstillende infrastruktur for kraftoverføring. Videre gjør store avstander og spredt bosetting at virksomheter i nordområdene ofte baseres på fjerndrift og automatiserte systemer og prosesser. For å legge til rette for slik type drift bør bredbåndutbyggingen fortsette. Aksen Tromsø-Murmansk kan styrkes gjennom utbygging i Øst-Finnmark og tilknytning til Murmansk. En infrastruktursatsing er også helt avgjørende dersom det store potensialet innen reiseliv skal kunne utløses.

Ekspertutvalget vil konkretisere infrastruktursatsingen gjennom følgende forslag:

- Øke investeringer i infrastruktur i Nord-Norge i Nasjonal Transportplan 2010-2019. Opprusting av E6 bør ha førsteprioritet.
- Utbygging av effektive system for kommunikasjon og databehandling (bredbånd) for å legge til rette for fjerndrift og automatiserte system.
- Utvide samarbeidet om kraftutveksling med Russland, noe som vil ha positive effekter på næringsutviklingen i nordområdene, og lette arbeidet med å utnytte de betydelige kreftressursene i regionen.
- Forlenge åpningstidene ved grensestasjonen mot Russland (Storskog). Dette er et viktig servicetilbud for næringslivet i regionen, og den nåværende prøveordningen med utvidet åpningstid bør forlenges.
- Den nordlige maritime korridor (NMK) trenger bevilgninger for å binde sammen havnene i korridoren og utvikle dem til logistikknutepunkter. Samarbeidet som både omfatter EU og Russland er viktig.

2.6.5 Fiskeri, havbruk, sjømat

Fisket i norske farvann har historisk sett variert kraftig. Overfiske og naturlig variasjon av bestander forklarer mye av dette. Etter et historisk lavmål i 1990 har den norske fangsten blitt nær doblet. I samme periode har både antall fiskere og fartøy blitt redusert med mer enn en tredjedel. I dag har omtrent 5.202 personer fiske som sitt hovedyrke. Fiskerinæringen har store utfordringer knyttet til rekruttering siden andre maritime næringer kan tilby helt andre vilkår i samband med innføring av nettolønnsordningen. Det understøtter behovet for økonomisk effektive reguleringer av fisket.

Oppdrett av fisk i Norge startet for alvor på begynnelsen av 1980-tallet. Da lyktes man med å produsere laks i stor skala. I dag utgjør laks 85 prosent av det totale salget av norsk oppdrettsfisk. Av andre arter er det regnbueørret som dominerer, men det er også store forventninger til oppdrett av marine arter. Det er totalt omtrent 3.500 personer som har oppdrett av fisk som sitt hovedyrke. I tillegg kommer sysselsetting i tilknyttede næringer. For næringen er det viktig å knytte til seg personer med fagkompetanse innen mange fagfelt, både biologiske og økonomiske m.v. En bred satsing på marin bioprospektering vil gi ytterlig tilgang til spennende arbeidsplasser med et bredt kompetansebehov. Insentivordninger, som for eksempel Skattefunn, er viktig for å øke innovasjonstakten innen sjømatsektoren. Det vil også gi økt tilgang til kompetansearbeidsplasser.

Det er videre viktig med markedsorienterte intensivordninger som stimulerer næringen til å tenke nye organiseringsmåter; den tradisjonelle markedskanalen har gått via eksportørleddet. For å ta ut økt verdiskaping er det viktig at næringen organiserer seg slik at bedriftene selv er tettere opp til markedet; for eksempel ved å samarbeide/inngå nettverk rettet mot prioriterte markeder.

Ekspertutvalget vil understreke den betydningen marine næringer har for Finnmark, som har den høyeste andelen av sysselsatte i fiskeriene på landsbasis; mer enn 4,5 %. Vi vil også peke på den betydningen verdiskapingen i havbruk har for de tre nordligste fylkene. Nordland har, sammen med Rogaland, landets største produksjon av oppdrettsfisk. Det er grunn til å anta at betydningen av havbruksnæringen i nord vil øke i årene som kommer, knyttet til høyere sjøtemperaturer særlig i sør.

Russisk medlemskap i WTO vil være viktig for den videre utviklingen av samhandelen med Russland og for å få til et mer forutsigbart handelsregelverk i Russland. For fiskeri- og havbruksnæringen vil et WTO-medlemskap sikre harmonisering av de krav som stilles, og en større forutsigbarhet i handelen. Russland er et av Norges største og raskest voksende enkeltmarked for fisk. Det er derfor avgjørende for norske fiskeeksportører at handelsbetingelsene til Russland er forutsigbare. Frem til Russland har blitt medlem i WTO, må Norge arbeide aktivt for å sikre et tett samarbeid på alle nivåer for slik å sikre markedsadgangen.

For sjømatnæringen er det viktig at det også utvikles bilaterale avtaler. India, Kina og Russland er tre viktige markeder for norsk sjømatnæringen. Styrket handel med disse landene vil øke behovet for gode transportkorridorer fra Norge og østover.

Sjømatnæringen representerer fremtiden i norsk verdiskaping. Næringen har vist svært positiv utvikling og det er fortsatt store muligheter for vekst. Dette kan skape arbeidsplasser langs kysten og skaffe store eksportinntekter til Norge.

En videre utvikling av næringen med stabile rammevilkår vil øke antallet gode, attraktive arbeidsplasser i nord. Veksten i havbruksnæringen må sikres gjennom utdeling av nye konsesjoner og fast økning av biomassenivå i de eksisterende konsesjonene.

2.6.6 Industri, petroleum og mineraler

Nord-norsk industri er i stor grad tuftet på naturressursene i landsdelen. Helt fra den første industrireisningen har fisk, vannkraft, malm og mineraler vært de viktigste innsatsfaktorer i landsdelens industri og velstandsutvikling. Dette har bidratt til arbeidsplasser, som igjen har gitt positive ringvirkninger innenfor andre næringer og offentlig virksomhet. Det har også bidratt til en betydelig kompetanse og god konkurransevne i landsdelen innenfor disse næringene. Dette gjelder spesielt Nordland, som har utviklet en betydelig eksportrettet industri.

Ekspertutvalget for nordområdene legger til grunn at petroleumsvirksomhet vil bli en motor for fremtidig verdiskaping i nordområdene. Kartlegging av ressursene i Nord-Norge er grunnlaget for fremtidig utvinning av drivverdige olje- og gassfelt, som igjen kan være grunnlag for å utvikle en leverandørindustri i Nord-Norge. For at lete- og utvinningsaktiviteter i nordområdene skal kunne skape best mulig positive ringvirkninger for næringslivet på land, er det viktig at virksomheten holder et jevnt tempo.

Stabile politiske forhold bidrar til at EU ser leveranser fra norske nordområder som attraktive ut fra forsynings- og sikkerhetshensyn. Norge er en del av EUs indre energimarkedet gjennom EØS-avtalen, og samarbeider med EU i en rekke energipolitiske spørsmål. Russland vil imidlertid fortsatt være EUs viktigste

energileverandør. Rundt 30 % av EUs oljeforbruk og 45 % gassen kommer fra Russland.

Det er viktig at det legges til rette for videreutvikling av eksisterende industri samtidig som det arbeides for å utvikle ny industriell virksomhet. Det må motiveres til samspill mellom utdanning, forskning og industri i den hensiktig å videreutvikle en levedyktig industri.

For industriell utvikling i nord er det viktig at forskning - og spisskompetanse gjøres tilgjengelig for aktivt å møte de spesielle teknologiske, miljømessige og menneskelige utfordringene for virksomhet i arktiske strøk.

Industrien som allerede finnes i Nord-Norge bør stimuleres til samarbeid med den nye industrivirksomhet i nordområdene. Et virkemiddel kan være industrielle og offentlige utviklingskontrakter. Bevilgningene til leverandørutviklingsprosjekter i regi av Norges forskningsråd og Innovasjon Norge bør økes.

Det bør satses videre på å utvikle et norsk-russiske leverandørnettverk innen petroleumsindustrien. Nettverkene bør bidra til å styrke lokale bedrifters evne til å prekvalifisere seg for eller delta i kompliserte anbudsprosesser. Det må være et mål å øke de næringsmessige ringvirkninger i Nord-Norge av økt petroleumsvirksomhet.

Norsk-russiske prosjekt som søker å bidra til å forsterke industrielt samarbeid mellom de to landene også innen andre næringer bør utvikles. Bedrifter og utdannings- og forskningsinstitusjoner fra begge land bør delta i slike prosjekt.

I forbindelse med utvinning av naturressurser i nordområdene påhviler det industrien et særlig samfunnsmessig ansvar. Det omfatter viljen til å utvikle nye teknologiske løsninger, lokalisering av anlegg, deltagelse i regionale og lokale kompetansehevende FoU-tiltak, og utvikling av felles standarder i forhold til urfolk som en integrert del av selskapenes samfunnsmessige forpliktelser.

2.7 Det er mennesker som gjør det mulig

Ekspertutvalget vil avslutningsvis fremheve betydningen av det engasjement som er skapt rundt nordområdene i alle deler av landet og i andre deler av verden.

Engasjementet omfatter private så vel som offentlige aktører. Næringsliv, kommuner, fylker, departement og statlige institusjoner som Forskningsrådet, Innovasjon Norge, NHO har satt dette på sin agenda.

Undervisnings- og forskningsmiljøene har engasjert seg. Det bygges ny kunnskap på en rekke fagområder av betydning for nordområdene.

Det er viktig at denne økte innsatsen formidles og synliggjøres.

Viljen til å ta initiativ, til økt samspill regionalt og nasjonalt, og til samhandling på tvers av sektorer, gir inspirasjon og er en forutsetning for å må de mål som er satt for miljø, ressursforvaltning, internasjonalt samarbeid, de attraktive arbeidsplassene og det gode samfunnet.

3 Vedlegg

- Ekspertutvalget - mandat og sammensetning
- Ekspertutvalgets møter i kronologisk rekkefølge. Eventuelle eksterne aktører som møtte er oppført.
- Oversikt over skriftlige innspill

Utvalgets mandat

Nordområdene vil være Norges viktigste strategiske satsingsområde i årene som kommer. Regjeringen vil legge en bred tilnærming til grunn i sitt arbeid på dette felt. Den vil bidra til å mobilisere kunnskap, kompetanse og ekspertise i Nord-Norge og i miljøer ellers i landet og internasjonalt som arbeider med nordområdespørsmål. Regjeringens ekspertutvalg for nordområdene skal gi innspill til utformingen av en slik helhetlig norsk nordområdepolitikk.

Regjeringen etablerer en langsiktig og tverrsektoriell satsing på forskning og utvikling i nord, Barents 2020. Barents 2020 skal befeste Norge som den sentrale forvalter av kunnskap og kompetanse i nordområdene. Regjeringens ekspertutvalg for nordområdene skal bidra til å identifisere tiltak som skal iverksettes med midler fra Barents 2020. Utvalget skal også gi innspill til den videre utvikling av Barents 2020, i tråd med de prioriteringer regjeringen setter for sin nordområdepolitikk og i lys av det forsknings- og utviklingsarbeid som foregår i regi av andre.

Utvalgets arbeid forankres i Utenriksdepartementet og rapporterer ved behov til regjeringens nordområdeutvalg, og kan ellers være tilgjengelig til å gi innspill til regjeringen.

Utvalgets mandat og sammensetning evalueres etter to år.

Utvalgets sammensetning

Navn	Representerer
Aarbakke, Jarle (leder)	Universitetet i Tromsø
Winther, Jan-Gunnar (nestleder)	Norsk Polarinstitutt
Berg-Hansen, Lisbeth	Næringslivets hovedorganisasjon
Fahlvik, Anne-Kjersti	Norges Forskningsråd
Karlsen, Mathilde	Br. Karlsen, Husøy
Lønne, Ole Jørgen	Havforskningsinstituttet
Mellemvik, Frode	Høgskolen i Bodø
Nyland, Bente	Oljedirektoratet
Nystø, Sven-Roald	Árran julevsáme guovdásj/lulesamisk senter (Fra feb. 2007)
Ovesen, Gunn	Innovasjon Norge
Robertsen, Thor	Finnmark fylkeskommune
Schancke, Audhild	Nordisk samisk institutt (Fra jan. 2006 til feb. 2007)
Schei, Peter Johan	Fridtjof Nansens institutt
Silåmo, Øivind	Landsorganisasjonen
Steinsmo, Unni M.	SINTEF
Geir Westgaard	Utenriksdepartementet (observatør)
Kvile, Robert	Utenriksdepartementet (observatør)
Gotaas, Geir	Universitetet i Tromsø (sekretær)

Ekspertutvalgets møter i kronologisk rekkefølge. Eventuelle eksterne aktører som møtte er oppført.

9. JANUAR 2006, I TROMSØ. UTVALGETS FØRSTE MØTE.

- Utenriksminister Jonas Gahr Støre
- Justisminister Knut Storberget

9. OG 10. MARS 2006, I HAMMERFEST. TEMA: PETROLEUM, BARENTSSAMARBEID, URFOLKSSPØRSMÅL, REISELIV

- Univ- og høgskolesenteret i Hammerfest og Hammerfest næringshage (Bjørn Bjørgve)
- Johan Petter Barlindhaug
- Snøhvit næringsforening (Arvid Jensen)
- Norsk Hydro (Ole Haugerud)
- Stein Bondevik, Universitetet i Tromsø
- Landsdelsutvalget for Nord-Norge (Karstein Bye)
- Kystvakt Nord (Lars Kjøren, orlogskaptein)
- Bellona (Nils Bøhmer)
- Barentssekretariatet/Barentsinstituttet (Rune Rafaelsen, og Svein H. Orheim)
- Sametinget (Jarle Jonassen (Sametingsrådet) og Jon Petter Gintal)
- Samisk senter, Universitetet i Tromsø (Else Grete Broderstad)
- Samisk høgskole (Mai Britt Utsi)
- Reindriftsforvaltningen (Ellen Inga O. Hætta)
- Kompetansesenter for urfolks rettigheter (Magne O. Varsi)
- Høgskolen i Finnmark (Sonni Olsen)
- Hurtigruten Group (Morten Torp)
- Finnmark reiseliv (Jens-Harald Jenssen)
- Reiselivsbedriftenes landsforening (NHO Reiseliv) (Hilde Charlotte Solheim)

15. MAI 2006, I TROMSØ.

- Statoil (Henrik Carlsen)
- Norsk Polarinstittutt (Cecilie H. von Quillfeldt)
- Fiskeriforskning (Ivan C. Burkow)
- Norges fiskerihøgskole (Kari Riddervold)
- Marbio (Trond Ø. Jørgensen)
- Åpent folkemøte

21. JUNI 2006, SVALBARD

- Møte avholdt i forbindelse med studietur på F/F Lance

9. AUGUST 2006, I OSLO

05. OG 06. OKTOBER 2006, I BODØ

- Bodø kommune (Odd Tore Fygle)
- Nordland fylkeskommune (Geir Knutson)
- Troms fylkeskommune (Paul Dahlø og Stein Ovesen)
- Finnmark fylkeskommune (Kirsti Saxi)
- Rana utviklingsselskap (Steinar Høgaas)
- Nexans Rognan (Jan Håkonsen)

08.-11. NOVEMBER, ST. PETERSBURG OG MURMANSK

- Generalkonsulatet (Otto H. Mamelund)
- Innovasjon Norge (Nikolai Shavrov)
- St. Petersburgs komité for utenriksforbindelser (Ekaterina Beljakova)
- AARI (Dr. Sergei Priamikov)
- Baltic State Technical University (Georgina Nevzorova)
- Vitenskapskomiteen i St. Petersburg (Boris Slepak)
- Det norske universitetssenteret i St. Petersburg (Atle Evje)
- Kommisjonen for reforhandling av den norsk-russiske polarforskningsavtalen mellom Norges forskningsråd og The Ministry of Science and Technology of the Russian Federation (Harald Loeng orienterte)
- Presidentens repr i Det nordvestlige føderale distrikt (Ilja Iosifovitsj Klebanov)
- Murmansk oblast og utviklingen i det no-ru samarbeidet (Viseguvernør Nikolaj Bereznoj)
- Helsekomiteen i Murmansk oblast (Arkadij Rubin)
- Kystfiskeri- og akvakulturseksjonen i Murmansk fylkes fiskerikomité (Valentin Balasjov)
- Murmansk senter for nasjoner i nord (Andrei Ageijef)
- Samisk interesseorganisasjon (Jakov Juskov)
- Murmansk teknisk universitet (rektor A. Jersjov, prorektor Olga Butsj)
- Murmansk pedagogiske universitet (prorektor A. Sergejev, prof N. Vasiljevskaja, prof A. Komarov, dosent Maria Iljitsjova, leder utenlandsavd Inna Ryzjkova)
- MMBI (P. Makarevitsj, V. Denisov)
- PINRO (visedir. V. Misjin)
- Kola Science Centre: (leder for presidiet V. Kalinnikov, nestleder V. Maslobojev)
- Futurama innovasjonssenter (V. Kotelnikov)
- Generalkonsulatet (Rune Aasheim)
- Innovasjon Norge (Roger Mikkelsen)

17. JANUAR 2007, I TROMSØ

12. APRIL 2007, I OSLO

- UD (Marius Dirdal, Kjell-Gunnar Eriksen, Sverre Jervell, Anne Grethe Riise)
- Fiskeri- og kystdepartementet (Arne Benjaminsen)

18. JUNI 2007, I OSLO

- UD (Marius Dirdal, Anne Grethe Riise, Jostein Mykletun, Solveig Rossebø)
- Norges forskningsråd (Arvid Hallén, Jesper Simonsen, Thomas Hansteen)
- SINTEF (Jack Ødegård OG Roger Bjørgan)
- Norges rederiforbund (Lars Christian Alsvik og Einar Shiefloe)
- Telenor (Henrik Torgersen)

28. SEPTEMBER 2007, I TROMSØ

30. JANUAR 2008, I OSLO

04. MARS 2008, I OSLO

25. APRIL 2008, I OSLO

- UD (Utenriksminister Jonas Gahr Støre m.fl.)

Oversikt over skriftlige innspill Ekspertutvalget har mottatt

NOTAT

TIL: Ekspertutvalgets medlemmer
 FRA: Geir Gotaas
 EMNE: Oversikt over eksterne innspill som er mottatt og deres status/foreslåtte oppfølging p.t.
 DATO: Pr. mai 2008

Mottatt dato	Avsender	Stikkord / Innhold	Status / Foreslått oppfølging
	Tromsø symf.orkester	Foreslår fremføring av Shostakovitch-konsert	Tas til etterretning.
	NORUT Samfunn (Bjørn Petter Finstad)	Ber om konkretisering av hva slags type innspill (og i hvilken form) som er aktuelle for å belyse nordområdesatsinga fra et samfunnsvitenskapelig perspektiv.	NORUT har spilt inn muntlig til utvalgets leder.
	UNN/Med-fak (Lars Bjertnæs)	Presentasjon av prosjekt innen helse-samarbeid.	Tas til etterretning.
2005-10-03	Finnmark fylkeskommune	Tanker vedrørende mulig strategi for regional (Barentsregionen) bibliotektjeneste.	Brev adressert til ABM utvikling, med kopi til Ekspertutvalget. Tas til etterretning.
2006-01-05	Riddu riddu	Tilbyr sin kompetanse og orienterer om arbeid med å etablere et nordlig urfolkssenter som skal arbeide for å: <ul style="list-style-type: none"> • Styrke urfolk – urfolk-samarbeidet i det sirkumpolare området gjennom kontinuerlig utvikling av samarbeidsformer basert på likeverdighet med andre urfolk i nord. • Formidle urfolkskultur på egne premisser, fra det sirkumpolare området til majoritetsbefolkningene. 	Tas til etterretning.

Mottatt dato	Avsender	Stikkord / Innhold	Status / Foreslått oppfølging
2006-01-06	Arne-Wilhelm Theodorsen	Bygging/utvikling av IKT (infrastruktur og tjenester) er et viktig felles satsingsområde for land i Nordområdene. Bl.a. ønsker Arktisk Råd å sette i gang til dels store prosesser som fokuserer på IKT-samarbeid i Nordområdene; ICTN (ICT Network in the North). Det er viktig at norske myndigheter prioriterer og støtter satsing på grenseoverskridende IKT-samarbeid.	Tas til etterretning.
2006-01-17	Barentspress	Ber om at Ekspertutvalget tar opp med UD den innstramningen norske journalister opplever i sin adgang til å arbeide i Russland.	Tas til etterretning. (Har også gått som kopi til UD).
2006-01-29	Norske kveners forbund	Beklager at det ikke er funnet plass for representanter for den kvenske folkegruppen i utvalget og tilbyr seg å anbefale kandidater.	Kopi av brev sendt til UD. Tas til etterretning.
2006-02-03	ØkoPomorka (brev og vedl.)	Orientering om prosjekt i regi av <i>ØkoPomorka</i> som har som formål er å være en aktiv pådriver og viktig bidragsyter til å utvikle samfunnet i en økologisk retning både i Russland og Norge. Særlig fokus på økologisk landbruk – kvinner – entreprenørskap.	Tas til etterretning.
2006-02-15	Reidar Andersen	Innspill vedrørende evt. etterbruk av Olavsvern.	Tas til etterretning.
2006-02-15	Tromsø kommune v/ R. Sandøy	Skisse for etablering av Skattøra som teknisk/kulturhistorisk nordområdesenter.	Tas til etterretning.

Mottatt dato	Avsender	Stikkord / Innhold	Status / Foreslått oppfølging
2006-02-24	Amundsensenteret, Univ. i Tromsø	Innspill til nordområdesatsingen: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tematiske satsinger ○ Infrastruktur ○ Finansieringsordninger 	Tas til etterretning.
2006-03-01	Fiskeriforskning	Marin næringsutvikling med fokus på Russland.	Tas til etterretning.
2006-03-13	Senter for fredsstudier, Univ. i Tromsø	Søknad til Ekspertutvalget for nordområdene om støtte på 3 mill. kroner fra UD til videreutvikling og styrking av Senter for fredsstudier ved UiT.	Oversendes UD (som for øvrig har fått kopi fra senteret).
2006-03-03	Harstad utviklingselskap	Oljebyen Harstads handlingsprogram.	Tas til etterretning.
2006-03-08	Eva Therese Næss	Forslag til konfliktforebyggende tiltak innenfor urfolkstematikk	Tas til etterretning.
2006-03-09	Internasj. fag- og formidl.senter for reindrift	Internasjonalt fag- og formidlings-senter for reindrift. Beklager at de ikke ble invitert til Hammerfest-møtet, og ber om et snarlig møte med Ekspertutvalget.	Tas til etterretning.
2006-03-10	Helse Nord	Har etablert eget nordområdeutvalg. Oversendt referat fra møter. Særlig fokus på helsesamarbeid i nordområdene – strateginotat.	Tas til etterretning.
2006-03-20	Terje Karlsen	Forslag om at Ekspertutvalget arrangerer en konferanse der man fokuserer på transportmønster og samferdselssystem i nord.	Tas til etterretning.

Mottatt dato	Avsender	Stikkord / Innhold	Status / Foreslått oppfølging
		(Etterlyser en helhetlig transportplan for nordre Nordland og Sør-Troms.)	
2006-03-22	Terje Karlsen	Orientering om saker som har vært behandlet av Norsk-Karelsk venneforening: <ul style="list-style-type: none"> • Studieopphold for russiske jurister • Helsesamarbeid • Kultursamarbeid/-utveksling 	Tas til etterretning.
2006-03-29	Kristian Floer	Orientering om prosjektet "Sovjetiske krigsfanger på Trondenes og i Harstad under og like etter andre verdenskrig." Prosjektet søkes finansiert gjennom Norges forskningsråd, Barentssekretariatet og Troms fylkeskommune.	Tas til etterretning.
2006-04-07	Finnfjordbotn videregående skole	Orientering om etablering av IB (International Baccalaureate)-linje ved Finnfjordbotn vgs. Planlagt oppstart høsten 2007. Dette utdanningstilbudet betyr ei sterk styrking av realfag, språk og interkulturell læring.	Tas til etterretning.
2006-04-20	Finnmark fylkeskommune	Foreslår følgende satsinger innenfor rammene av Barents 2020: <ul style="list-style-type: none"> • Barentsinstituttet 	Brev adressert til UD, med kopi til Ekspertutvalget. Tas til etterretning.

Mottatt dato	Avsender	Stikkord / Innhold	Status / Foreslått oppfølging
		<ul style="list-style-type: none"> • "Barents International School" (samarbeidsprosjekt mellom Høgsk. i Finnmark, Barentsinstituttet, Barentssekretariatet og Svanhovd miljøsenter. • Barents Business Park • Norsk russisk utviklingsprogram for samene på Kolahalvøya • Barents kulturprogram • Den aktive fiskeridialogen 	
2006-04-21	Troms fylkeskommune	Innspill fra Troms fylkeskommune til Norges forskningsråds nordområdestrategi.	Brev adressert til Norges forskningsråd, med kopi til Ekspertutvalget. Tas til etterretning.
2006-05-07	Arktisk universitet	Orientering om initiativ Arktisk universitet har tatt overfor Arktisk råd vedr. sirkumpolart forsknings- og utdanningsamarbeid.	Tas til etterretning.
2006-05-16	Hammerfest energi	Kopi av rapporten "Styrking av sentralnettet i nord"	Tas til etterretning.
2006-05-22	SINTEF	Notat med ideer rundt industrielt samarbeid mellom "Nordkalott" landene for bruk av, og verdiskaping basert på, våre naturressurser. (Kobling naturgass – stål.)	Tas til etterretning.
2006-06-06	Juridisk fakultet, UiT	Orientering om møte mellom de juridiske fakultet ved UiT, UiO og UiB der man har diskutert arbeidsdeling innenfor ulike deler av	Tas til etterretning.

Mottatt dato	Avsender	Stikkord / Innhold	Status / Foreslått oppfølging
		"nordområde-jus". Dessuten kopi av fakultetenes felles høringsuttalelse til Forskningsrådets nordområdestrategi.	
2006-06-07	Kirkenes næringshage	Orientering om konseptet "Barents Business Park".	Notat adressert til UD, med kopi til Ekspertutvalget. Tas til etterretning.
2006-06-09	Nord-Troms regionråd	Uttalelse fra felles regionrådsmøte "Balsfjord, Karlsøy og Tromsø regionråd" og "Nord-Troms regionråd". Fellesmøtet ber om at nordområdesatsingen konkretiseres gjennom en felles strategisk næringsplan for regionen, og at satsingen omfatter et nasjonalt løft innen samferdselssektoren.	Brev adressert til Fylkesordføreren i Troms, med kopi til Ekspertutvalget. Tas til etterretning.
2006-06-15	Finnmark fylkeskommune	Innspill 2 fra Finnmark fylkeskommune (brev 1 datert 20.04.2006) til helhetlig strategi. Foreslår satsing på følgende: <ul style="list-style-type: none"> • Marin verdiskaping og forskning. • Olje og gass i nord. • Oljevernberedskap. • Kommunikasjon og logistikk. • Visum og arbeidstillatelser. • Grensepassering og tollbehandling. • Finansieringsordninger. • Gjenkjøpsavtaler 	Notat adressert til UD, med kopi til Ekspertutvalget. Tas til etterretning.
2006-06-21	Kvinnforsk, UiT	Ber om møte med Ekspertutvalget	
2006-07-07	Bellona	Innspill til helhetlig strategi. Særlig fokus på:	Tas til etterretning.

Mottatt dato	Avsender	Stikkord / Innhold	Status / Foreslått oppfølging
		<ul style="list-style-type: none"> • Demokrati og sivile rettigheter. • Energi på Kola-halvøya. 	
	Norges rederiforb.	Notat om arktiske maritime muligheter.	Tas til etterretning.
2006-09-01	Helse Nord	Helsesamarbeid i nordområdene. Rapport fra Helse Nord-utvalg.	Tas til etterretning.
2006-09-05	Landsdelsutvalget	Notat om næringsutvikling i nord.	Tas til etterretning.
2006-09-05	Landsdelsutvalget	Rapport om kompetansekartlegging (forskning) i nord.	Tas til etterretning.
2006-09-12	Kreftforeningen	<p>Oppfordrer Ekspertutvalget til å inkludere behovet for tobakksforebyggende tiltak i de innspill utvalget skal gi til norske myndigheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette for å overføre tobakksforebyggende kunnskap fra norske myndigheter og norske frivillige organisasjoner til aktører i NV-Russland. • Opprettholde tobakksforebyggende tiltak som et prioritert tiltaksområde for Barents Helseprogram, samt redusere egenandelen for frivillige organisasjoner som søker om prosjektmidler fra Barents Helseprogram. 	Tas til etterretning.
2006-10-26	NP, NORUT, Kongsberggruppen	Sluttrapport, forprosjekt "Barentshavet på skjerm".	Tas til etterretning.
2006-12-22	NTNU, UiT, UiS, HiFm, HiN, HiTos, Hammerfest	Innspill til kompetanseproduksjon og kompetanseutvikling for Nordområdene: "Hammerfest Høgskole- og Universitetssenter;	Tas til etterretning.

Mottatt dato	Avsender	Stikkord / Innhold	Status / Foreslått oppfølging
	kommune, Statoil	Energi og kunnskap fra Nord"	
2007-01-03	Sametinget	Sametingsrådets melding om internasjonale satsningsområder: <ul style="list-style-type: none"> • Menneskerettighetsutvikling • Bærekraftig utvikling (bl.a. biomangfold og klima) • Nordområdeutvikling (nordområde - urfolksområde, næringsutvikling, folk til folk, EU-samarbeid, arktisk samarbeid, Barentssamarbeid, kunnskap) 	Tas til etterretning
2007-01-18	Nordic Corporation AS og Høgskolen i Narvik	Informasjon om planlegging av en flerbrukshangar på Harstad/Narvik Lufthavn, Evenes. Tenkes brukt til <ul style="list-style-type: none"> • Vedlikehold av fly • Utdanning av vedlikeholdspersonell • Utdanne inspektører • Treningsfasilitet • Testing av/forskning knyttet til luftfart/fly 	Tas til etterretning.

